

Sygn. akt I ACa 42/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jerzy Bess (spr.)

Sędziowie: SSA Zygmunt Drożdziejko

SSA Andrzej Żelazowski

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2023 r. w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. T. (1)

przeciwko M. T. (1)

o rozwód

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 29 października 2021 r., sygn. akt I C 75/20

- 1. w wyniku częściowego uwzględnienia apelacji, zmienia zaskarżony wyrok w pkt V w ten sposób, że zasądzone w pkt IV od pozwanego M. T. (1) na rzecz małoletniego syna stron A. T. (2) alimenty w kwotach po 300 zł miesięcznie, podwyższa do kwot po 400 zł (czterysta złotych) miesięcznie;***
- 2. w pozostałym zakresie apelację oddala;***
- 3. koszty postępowania apelacyjnego pomiędzy stronami wzajemnie znosi;***
- 4. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu na rzecz adwokata J. B. kwotę 540 zł (pięćset czterdzieści złotych), w tym podatek od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce w postępowaniu apelacyjnym;***
- 5. odstępuje od obciążenia pozwanego kosztami sądowymi na rzecz Skarbu Państwa w zakresie, w jakim apelacja powódki okazała się zasadna.***

Sygn. akt I ACa 42/22

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu zaskarżonym wyrokiem z dnia 29.10.2021 r. sygn. akt I C 75/20:

I. rozwiązał przez rozwód małżeństwo powódki A. T. (1) z pozwanym M. T. (1) - z winy obu stron,

II. wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnim dzieckiem stron: A. T. (2) ur. (...) powierzył obojgu rodzicom, ustalając miejsce zwykłego pobytu małoletniego dziecka przy matce A. T. (1), jednocześnie utrzymuje w mocy

ograniczenie władzy rodzicielskiej dokonane przez Sąd Rejonowy wN. na mocy postanowienia z dnia 9 marca 2018r. w sprawie o sygnaturze (...) ustanawiające nadzór kuratora sądowego nad sposobem sprawowania władzy rodzicielskiej przez A. T. (1) i M. T. (1) nad małoletnim A. T. (2),

III. ustalił, że pozwany będzie kontaktował się z małoletnim synem A. T. (2) w sposób swobodny w terminach uzgodnionych z małoletnim,

IV. obowiązkiem utrzymania małoletniego dziecka stron obciążył obydwójce rodziców i zasądził od pozwanego na rzecz małoletniego A. T. (2) alimenty w kwocie po 300 zł miesięcznie – w miejsce alimentów ustalonych przez Sąd Rejonowy w N. w pkt. I wyroku z dnia 3 kwietnia 2018 r. sygn.. akt (...)

V. oddalił w pozostałej części żądanie o zasądzenie alimentów,

VI. ustalił sposób korzystania przez strony ze wspólnego mieszkania stron, na czas zamieszkiwania w nim rozwiedzionych małżonków, znajdującego się w domu stron położonym w (...) i przydzielił do wyłącznego korzystania przez powódkę pomieszczenia znajdujące się na piętrze tego budynku, a do wyłącznego korzystania przez pozwanego salon znajdujący się na parterze, natomiast pozostałe pomieszczenia w tym domu, w szczególności kuchnię, łazienkę, ciągi komunikacyjne pozostawił we współużywalności stron,

VII. zakazał pozwanemu wprowadzania do przyznanych mu w pkt. VI pomieszczeń osób trzecich, za wyjątkiem dzieci biologicznych,

VIII. nakazał powódce wydanie pozwanemu kluczy do domu oraz przyznanych mu w pkt. VI pomieszczeń w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku,

IX. przyznał adwokatowi J. B. ze środków Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Nowym Sączu kwotę 885,60 zł, tytułem wynagrodzenia za zastępstwo procesowe udzielone powódce z urzędu,

X. nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa,

XI. pozostałe koszty postępowania między stronami wzajemnie zniósł.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy przedstawił m.in. następujące motywy swego rozstrzygnięcia:

Pomiędzy stronami nastąpił zupełny i trwały rozkład pożycia małżeńskiego stron, a nie zachodzą negatywne przesłanki orzeczenia rozwodu, co uzasadnia orzeczenia rozwodu.

W ocenie Sądu w rozpatrywanej sprawie winę za rozkład pożycia małżeńskiego ponoszą obie strony.

Na mocy art. 58 § 1 kro w wyroku orzekającym rozwód sąd rozstrzyga o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków i kontaktach rodziców z dzieckiem oraz orzeka, w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka.

W zakresie obowiązku alimentacyjnego Sąd wskazał, że w myśl art. 133 § 1 k.r.o. rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie. Stosownie do dyspozycji tego przepisu rodzice zobowiązani są zapewnić dziecku środki do zaspokojenia zarówno jego potrzeb fizycznych, jak i duchowych (kulturalnych). Zakres świadczeń alimentacyjnych wyznaczony jest przez usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego (art. 135 § 1 k.r.o.). Podkreślenia przy tym wymaga, że małoletnie dzieci mają w zasadzie prawo do utrzymania na takim poziomie na jakim żyją ich rodzice, wobec tego stopa życiowa rodziców jest jedynym z podstawowych czynników decydujących o należnych tym dzieciom alimentach-por. orze SN z dnia 5.01.1956 III CR 919/55. Zakres obowiązku alimentacyjnego wyznaczony jest wytycznymi w postaci usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz majątkowych i zarobkowych możliwości zobowiązanego. Rodzice w zależności od swoich możliwości są zobowiązani zapewnić dziecku środki do zaspokojenia

zarówno jego potrzeb fizycznych (wyżywienia, mieszkania, odzieży, higieny osobistej, leczenia w razie choroby) jak i duchowych (kulturalnych), a także środki kształcenia według zdolności, dostarczania rozrywek i wypoczynku. Sąd Najwyższy podkreślił, że przy ocenie, które z potrzeb uprawnionego powinny być uznawane za potrzeby usprawiedliwione, należy z jednej strony brać pod uwagę możliwości zobowiązanego, z drugiej zaś zakres i rodzaj potrzeb ma wpływ na rozstrzygnięcie, w jakiej mierze możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego powinny być wzięte pod uwagę przy oznaczaniu zakresu obowiązku alimentacyjnego. Zawsze jednak każde dziecko musi mieć zapewnione podstawowe warunki egzystencji w postaci wyżywienia zapewniającego prawidłowy rozwój fizyczny, stosowną odzież, środki na ochronę zdrowia, kształcenie podstawowe i zawodowe oraz ochronę jego osoby i majątku. Wyjście poza wymienione potrzeby należy już od osobistych cech dziecka oraz zamożności i przyjętego przez zobowiązanego modelu konsumpcji. Ponadto zgodnie z art. 138 kro w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.

Uwzględniając, iż granice obowiązku alimentacyjnego zobowiązanego wyznaczają również jego możliwości zarobkowe, obowiązkiem utrzymania małoletniego A. Sąd obciążył obydwój rodziców zasądzając od pozwanego na jego rzecz alimenty w kwotach po 300 zł miesięcznie, w miejsce tych wynikających z wyroku z dnia 3.04.2018 roku Sądu Rejonowego w (...) do sygn. (...)

Sąd zważył, że potrzeby (...) letniego dorastającego chłopca są wyższe niż 500 zł miesięcznie i niewątpliwie wzrosły o 2018 roku, gdy orzekł o nich Sąd Rejonowy w N.. Niemniej jednak pozwany w swojej aktualnej sytuacji materialno –zawodowej nie jest w staniełożyć więcej na utrzymanie syna. Pozwany przede wszystkim nie pracuje na stałe z uwagi złego stanu zdrowia. Pobiera rentę w wysokości nieco ponad 800 zł miesięcznie. Ma zaległości alimentacyjne. Ponadto utrzymuje urodzone na początku 2021 roku kolejne dziecko. Jego możliwości zarobkowe nie pozwalają na wyższą partycypację w potrzebach małoletniego A.. Ponadto powódka posiada aktualnie lepszą sytuację finansową i możliwości zarobkowe jako osoba zdrowa. Jest w stanie pokryć finansowo większą część potrzeb syna. Ponadto dysponuje zasiłkiem 500+, który winna wykorzystać na ponadstandardowe potrzeby małoletniego. Nie bez znaczenia pozostaje i to, że małoletni w ramach praktyk otrzymuje już po 300 zł miesięcznie, co również pozwala na pokrycie przez niego pewnych wydatków na własne utrzymanie.

Sąd oddalił w pozostałym zakresie żądanie alimentów, jako wygórowane. W tym stanie rzeczy Sąd orzekł jak w pkt IV i V sentencji wyroku.

Na zasadzie art. 58 § 2 kro jeżeli małżonkowie zajmują wspólne mieszkanie, sąd w wyroku rozwodowym orzeka także o sposobie korzystania z tego mieszkania przez czas wspólnego w nim zamieszkiwania rozwiedzionych małżonków.

W dniu 13 stycznia 1978 r. Pełny Skład Izby Cywilnej uchwalił wytyczne wymiaru sprawiedliwości i praktyki sądowej w zakresie orzekania w wyroku rozwodowym o wspólnym mieszkaniu zajmowanym przez małżonków oraz podziale majątku wspólnego (III CZP 30/77, OSN 1978, poz. 39). W uchwale tej SN stwierdził m.in., że „rozstrzygnięcie o sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania przez czas wspólnego w nim zamieszkiwania (...) małżonków (art. 58 § 2 zdanie pierwsze k.r.o.) obejmuje w zasadzie każde mieszkanie, zajmowane przez nich, tzn. mieszkanie znajdujące się faktycznie w ich dyspozycji niezależnie od posiadanego tytułu prawnego(...) . Ponadto rozstrzygnięcie o sposobie korzystania z mieszkania nie narusza praw osób trzecich, to znaczy właściciela budynku lub mieszkania. Nie przekreśla też prawa własności do mieszkania tego małżonka, który nabył to mieszkanie przed zawarciem związku małżeńskiego i wobec tego stanowi majątek odrębny tego małżonka. (...) Orzeczenie o sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania przez czas zamieszkiwania w nim (...) małżonków polega z reguły na tymczasowym rozdzieleniu małżonków przez przydzielenie każdemu z nich określonej części wspólnego mieszkania do odrębnego korzystania. Orzeczenie to powoduje takie konsekwencje jak podział rzeczy quo ad usum. W miarę potrzeby sąd może również unormować wzajemne stosunki stron przez czas wspólnego ich zamieszkiwania w drodze wydania odpowiednich nakazów i zakazów”.

Sąd uregulował kwestię wspólnego zamieszkiwania stron w sposób zaproponowany przez pozwanego. Należy podkreślić, że pozwany opuścił wspólny dom stron, pod naciskiem powódki, do domu tego chce wrócić. W świetle

ugruntowanego orzecznictwa sądowego, które tutaj Sąd aprobuje czasowe opuszczenie przez małżonka wspólnego domu nie pozbawia go uprawnienia do korzystania z tego domu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1977 r. III CZP 2/77 zgodnie z którą „orzeczeniu w myśl art. 58 § 2 zd. 1 k.r.o. o sposobie korzystania przez rozwodzących się małżonków ze wspólnego mieszkania - także lokalu spółdzielczego - nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że jeden z małżonków nie przebywa w tym mieszkaniu, wskutek przejściowego opuszczenia go bez zrzeczenia się praw do zajmowania tego mieszkania”).

Należy podkreślić, że w sprawie rozwodowej rozstrzygając o wspólnym mieszkaniu małżonków Sąd nie rozstrzyga o własności, a jedynie o użytkowaniu pomieszczeń. Dlatego w tej sprawie Sąd przyznał pozwanemu wnioskowane przez niego do wyłącznego użytkowania pomieszczenie salonu ze współużywalnością pozostałych pomieszczeń na parterze. Uregulował też korzystanie na wyłączność przez powódkę z pomieszczeń na piętrze, pozostałe pomieszczenia w domu stron, oddając do współkorzystania. Przyznanie osobnych pokoi do wyłącznego korzystania małżonkom na czas ich wspólnego zamieszkiwania w pewnym stopniu ich odizoluje. Sąd nakazał też wydanie powódce pozwanemu kluczy do domu oraz przyznanych pomieszczeń w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia wyroku, bo pozwany tam w tej chwili nie mieszka i nie posiada nawet kluczy do domu. Nie jest to orzeczenie ponad żądanie, bo bez tego wyrzeczenia rozstrzygnięcie o korzystaniu z domu przez małżonków byłoby niewykonalne i iluzoryczne. Takie wyrzeczenie jest też zgodne z w/w wytycznymi SN. Sąd powinien tak uregulować tą kwestię by małżonkowie mogli realnie wykorzystać przyznane im uprawnienia w użytkowaniu wspólnego mieszkania.

Pobocznie należy tylko dodać, że Sąd uregulował sposób korzystania przez małżonków z w/w pomieszczeń. Zakazał pozwanemu wprowadzania do przyznanych pomieszczeń osób innych niż jego dzieci biologiczne a to z racji zamierzeń jakie chciał zrealizować pozwany wprowadzając się do jednego pokoju z całą swoją obecną nieformalną rodziną. W świetle nastawienia powódki, konfliktów z przeszłości, a przede wszystkim ze względu na dobro małoletniego dziecka stron zamieszkanie powoda z obcymi dla małoletniego syna ludźmi byłoby bardzo destrukcyjne dla psychiki małoletniego. Konkubina pozwanego ma troje dzieci własnych, trudno sobie wyobrazić ich życie w jednym pokoju. Prowadziłoby to do dalszych licznych konfliktów pomiędzy stronami, a zadaniem Sądu rozwodowego jest takie uregulowanie sposobu korzystania ze wspólnego mieszkania, aby takich konfliktów uniknąć na czas wspólnego zamieszkiwania w jednym mieszkaniu rozwiedzionych małżonków. Sąd bardzo nagannie ocenił postępowanie pozwanego, który bez wiedzy i zgody pozostałego współwłaściciela, a to małżonki zameldował w mieszkaniu swoją konkubinę z dziećmi, a następnie razem z nią urządził przed domem stron awanturę powódce domagając się wpuszczenia do domu. Już ten fakt świadczy o tym jakie byłyby relacje pomiędzy powódką, małoletnim synem stron, a konkubiną pozwanego. Na takie zachowania byłyby narażony nie tylko syn stron ale i dzieci konkubiny, a to byłoby też sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na zasadzie art. 102 k.p.c. Powódka była zwolniona od kosztów sądowych w całości, a pozwany od niektórych opłat. Mając na uwadze trudną sytuację materialną stron, a przede wszystkim pozwanego nieuiszczonymi przez strony kosztami postępowania obciążono Skarb Państwa. Powódkę reprezentował pełn. z urzędu, dlatego Sąd przyznał mu wynagrodzenie według stawek taryfowych jak dla pełn. z wyboru powiększonych o VAT. Pozostałe koszty postępowania między stronami wzajemnie zniesiono m.in. w zakresie kosztów zastępstwa prawnego z wyboru pokrytymi przez pozwanego.

Powódka zaskarżyła niniejszy wyrok w części,

I. oddalającej żądanie o zasądzenie alimentów od pozwanego na rzecz małoletniego A. T. (2) powyżej kwoty 300 zł miesięcznie, tj. co do pkt. V zaskarżonego orzeczenia,

II. ustalającej sposób korzystania przez strony ze wspólnego mieszkania stron i zobowiązującego powódkę do wydania pozwanemu kluczy do domu oraz pomieszczeń, tj. co do pkt. VI i VIII zaskarżonego orzeczenia.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

I. mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c., polegające na dokonaniu błędnej, sprzecznej z logiką i zasadami współżycia społecznego oceny dowodów, uznanie za niewiarygodne zeznań:

a) świadka M. T. (2), w części dotyczącej motywów i okoliczności wyprowadzki pozwanego ze wspólnego domu stron w 2019 r. i zachowania pozwanego w stosunku do powódki, w sytuacji, gdy zeznania te zbieżne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie,

b) powódki, w części dotyczącej motywów i okoliczności wyprowadzki pozwanego ze wspólnego domu stron w 2019 r., w sytuacji, gdy twierdzenia powódki pozostają zbieżne z zeznaniami syna stron M. T. (2) i z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie,

c) pozwanego, w części dotyczącej jego możliwości zarobkowych oraz motywów i okoliczności wyprowadzki pozwanego ze wspólnego domu stron w 2019, w sytuacji, gdy zeznania te stoją w sprzeczności z pozostałymi dowodami zebranymi w sprawie,

II. mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c., polegające na braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, tj.:

- zeznań powódki w części dotyczącej braku partycypowania przez pozwanego w jakichkolwiek wspólnych kosztach utrzymania wspólnego domu (które to fakty nie zostały zaprzeczone przez pozwanego], w sytuacji, gdy powódka z braku możliwości technicznych nie mogła rozdzielić instalacji w domu i dla zachowania dostaw mediów, była zmuszona do samodzielnego pokrywania wszystkich kosztów utrzymania wspólnego domu - w tym tych generowanych wyłącznie przez pozwanego;

- zeznań powódki i pozwanego w części dotyczącej: zameldowania konkubiny pozwanego we wspólnym domu stron bez zgody i wiedzy powódki oraz zadeklarowanej przez pozwanego chęci wprowadzenia do wspólnego domu stron konkubiny i jej dzieci, nie zaś tylko dziecka pozwanego;

i w konsekwencji brak przyjęcia, że pozwany swoim rażąco nagannym zachowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie stron;

III. mający istotny wpływ na rozstrzygnięcie błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na uznaniu, iż możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanego M. T. (1) uzasadniają obniżenie alimentów na rzecz małoletniego syna stron A. T. (2) alimentów do kwoty 300 zł miesięcznie, w sytuacji, gdy sytuacja ekonomiczna pozwanego w dużej mierze jest konsekwencją wyłącznie jego biernej postawy na rynku pracy i może zostać w każdej chwili poprawiona;

IV. mający istotny wpływ na rozstrzygnięcie błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na uznaniu, iż pozwany został zmuszony przez pozostałych domowników do wyprowadzenia się z domu i opuścił go jedynie czasowo, w sytuacji, gdy wyprowadził się on dobrowolnie w celu wspólnego zamieszkania z nową partnerką (z którą zamieszkuje do chwili obecnej i którą aktualnie chce wprowadzić do wspólnego domu); jego wyprowadzka z założenia miała charakter stały i do sierpnia 2021 r. pozwany nie zgłaszał chęci ponownego zamieszkania w domu Stron.

V. mające wpływ na rozstrzygnięcie naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 58 § 2 k.r.o. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że w przedmiotowej sprawie zachodzą przewidziane w tym przepisie przesłanki orzeczenia o wspólnym mieszkaniu stron, w sytuacji gdy pozwany w lipcu 2019 r. z własnej woli wyprowadził się ze wspólnego domu stron do swojej konkubiny, a następnie zabrał z niego wszystkie swoje rzeczy i do domu nie powrócił, zatem w chwili orzekania nie istniały podstawy do regulowania sposobu korzystania ze wspólnego mieszkania.

VI. mające wpływ na rozstrzygnięcie naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 58 § 2 k.r.o. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i brak nakazania eksmisji pozwanego, mimo iż pozwany nie partycypował w kosztach utrzymania wspólnego domu a nadto zamierza wprowadzić do niego swą nową, pięcioosobową rodzinę, a zatem swym rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie stron.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, powódka wniosła o:

I. zmianę zaskarżonego orzeczenia przez:

- uwzględnienie w całości roszczenia powódki w zakresie zasądzenia alimentów na rzecz małoletniego syna Stron A. T. (2),

- oddalenie wniosku pozwanego o ustalenie sposobu korzystania ze wspólnego mieszkania Stron, ewentualnie zmianę orzeczenia w przedmiocie ustalenia sposobu korzystania ze wspólnego mieszkania Stron przez nakazanie eksmisji pozwanego ze wspólnego domu Stron, znajdującego się w(...)

ewentualnie:

II. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi 1 Instancji do ponownego rozpoznania,

ponadto wniosła o:

III. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika z urzędu powódki kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu przed Sądem II Instancji wg norm przepisanych, jednocześnie oświadczając, że nie zostały one uiszczane ani w całości, ani w części,

ewentualnie:

IV. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych.

Pozwany wniosł o oddalenie tego wniosku.

1. oddalenie apelacji powódki w całości,

2. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Po pierwsze należy stwierdzić, że Sąd Apelacyjny co do zasady podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji i poczynione na ich podstawie rozważania prawne, uznając je za własne, z tym, że nieco inaczej ocenia zakres obowiązku alimentacyjnego pozwanego na chwilę obecną, co będzie przedmiotem odrębnego omówienia.

Przechodząc zatem do oceny zasadności apelacji powódki, w pierwszej kolejności należy odnieść się do podniesionego zarzutu naruszenia prawa procesowego, koncentrującego się one na szeroko rozbudowanej argumentacji naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dokonanie błędnej, sprzecznej z logiką i zasadami współżycia społecznego oceny dowodów oraz braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonanie ustaleń faktycznych jedynie na podstawie dowodów korzystnych dla jednej ze stron, z pominięciem korzystnych dla drugiej strony.

W tym kontekście należy wskazać, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się, iż „dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie można poprzestać na stwierdzeniu, że dokonane ustalenia faktyczne są wadliwe, odnosząc się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Niezbędne jest wskazanie przyczyn, które dyskwalifikują postępowanie sądu w zakresie ustaleń. Skarżący powinien zwłaszcza

wskazać, jakie kryteria oceny zostały naruszone przez sąd przy analizie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im taką moc przyznając" (zob. postanowienie SN z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, Lex nr 52753; wyrok SN z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 3/05, Lex nr 180925). Ponadto Sąd Najwyższy wielokrotnie w swoim orzecznictwie wskazywał, że „jeżeli wnioski wyprowadzone przez sąd orzekający z zebranego materiału dowodowego są logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, ocena tego sądu nie narusza przepisu art. 233 § 1 k.p.c. i musi się ostać, choćby z materiału tego dawały się wysnuć również wnioski odmienne. Tylko wówczas, gdy brakuje logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych związków przyczynowo-skutkowych, przeprowadzona przez sąd orzekający ocena dowodów może być skutecznie podważona "(Zob. m.in. wyrok SN z 7.10.2005 r., IV CK 122/05, LEX nr 187124).

Należy zatem stwierdzić, iż skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 233 § 1 k.p.c. wymaga nie polemiki, lecz wskazania, że Sąd ten uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu Sądu do dokonania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął Sąd doniosłości (wadze) poszczególnych dowodów, ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu pierwszej instancji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzuty apelacji zasadniczo nie mają żadnego merytorycznego uzasadnienia, a jedynie charakter polemiki z oceną dokonaną przez Sąd I instancji.

Tym samym zarzut powódki, kierowany pod adresem Sądu I instancji, błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na uznaniu, iż możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanego uzasadniają obniżenie alimentów na małoletniego syna do kwoty 300 zł miesięcznie, jak również, że pozwany został zmuszony przez pozostałych domowników do wyprowadzenia się ze wspólnego domu, okazał się bezzasadny.

Dodatkowo wskazać należy, że nie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia w zaskarżonym wyroku o rozwód w zakresie obowiązku alimentacyjnego pozwanego wobec małoletniego dziecka stron pozostaje fakt, że kwestia ta na czas trwania postępowania została uregulowana postanowieniem Sądu Okręgowego w N. z dnia postanowieniem z dnia 10.02.2020 r. sygn. akt(...), zmienionym postanowieniem Sądu Okręgowego w N. postanowieniem z dnia 9.07.2020 r. sygn. akt (...) **w ratach po 400 zł miesięcznie**, w miejsce alimentów orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego w N.z dnia 3 kwietnia 2018 r. w sprawie o sygnaturze (...)

W tym kontekście należy wskazać na charakter postępowania o udzieleniu zabezpieczenia w zakresie alimentów, koszty utrzymania rodziny w sprawie o rozwód

W uchwale z dnia 20 października 2010 r., III CZP 59/10, OSNC 2011, nr 5, poz. 52, Sąd Najwyższy wskazał, że w sytuacji, w której w toku procesu o rozwód lub o separację udzielono zabezpieczenia przez zobowiązanie do łożenia na rzecz małżonka kosztów utrzymania rodziny, nie podlega zwrotowi jako świadczenie nienależne (art. 410 k.c.) w razie prawomocnego oddalenia w wyroku rozwodowym jego żądania zasądzenia alimentów na podstawie art. 60 k.r.o

W uzasadnieniu powołanej uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że poddanie rozpoznawanych w postępowaniu odrębnym spraw o rozwód ogólnym regułom postępowania zabezpieczającego nie może prowadzić do eliminacji celu tego postępowania, wykraczającego poza sam tylko interes małżonków. Wykładnia przepisów o zabezpieczeniu w odniesieniu do postępowania w sprawach o rozwód powinna uwzględniać zatem, w stopniu niezbędnym do zachowania jego celów i zasad, odrębność tego postępowania, wyrażającą się w zakresie zabezpieczenia kosztów utrzymania rodziny, w szczególnym charakterze postanowienia o jego udzieleniu, jako postanowienia merytorycznego, rozstrzygającego ostatecznie na czas procesu o objętym nim przedmiocie. Zdaniem **Sądu Najwyższego postanowienie to odrywa się od kończącej sprawę o rozwód wyroku i nie podlega w nim weryfikacji, a jego kontrola odbywa się w ramach postępowania zabezpieczającego.**

Tym samym Sąd I instancji w sprawie o rozwód, dokonując oceny zakresu obowiązku alimentacyjnego pozwanego, winien w trybie art. 138 k.r.o. odnieść się do tzw. zmiany stosunków w rozumieniu tego przepisu pomiędzy okresem 10.02.2020 r., a chwilą wydawania zaskarżonego wyroku.

Jakkolwiek Sąd Okręgowy obniżył zasądzone wcześniej alimenty z kwoty 400 zł do kwot po 300 zł miesięcznie, to trudno decyzję tą zakwestionować, zważywszy na argumentację wskazaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, w tym przede wszystkim fakt urodzenia się w dniu(...) r. dziecka ze związku pozwanego z jego aktualną konkubina.

Jednakże rozstrzygnięcie o alimentach w wyroku w sprawie o rozwód odnosi się do świadczeń od daty prawomocności tego wyroku.

Tak więc ocena zasadności apelacji powódki w tym zakresie musi być dokonana według stanu na dzień wydawania wyroku przez Sąd II instancji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, mając na uwadze fakt, że od wydania wyroku przez Sąd I instancji upłynął okres 1 roku i 7 miesięcy w tym czasie nastąpił wzrost potrzeb upragnionego dziecka, a przede wszystkim wzrost kosztów utrzymania, zasadnym jest podwyższenie zasądzonych alimentów, ale jedynie z kwot po 300 zł do kwot po 400 zł miesięcznie. Dlatego w tej części apelacja okazała się zasadna, choć co należy podkreślić, z przyczyn niezależnych od Sądu I instancji. Natomiast brak jest podstaw do podwyższenia tych alimentów do kwot po 500 zł miesięcznie.

Przechodząc do oceny apelacji w zakresie zakwestionowania ustalenia sposobu korzystania ze wspólnego mieszkania stron, wskazać należy, że bezzasadność zarzutów naruszenia prawa procesowego, determinują bezzasadnością zarzutów naruszenia prawa materialnego w tym zakresie. Decydującym jest ustalenie Sądu I instancji, że pozwany opuścił wspólny dom stron, pod naciskiem powódki, do domu tego chce wrócić. Trafnie też Sąd Okręgowy odwołał się do ugruntowanego orzecznictwa sądowego, że czasowe opuszczenie przez małżonka wspólnego domu nie pozbawia go uprawnienia do korzystania z tego domu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1977 r. III CZP 2/77 zgodnie z którą „orzeczeniu w myśl art. 58 § 2 zd. 1 k.r.o. o sposobie korzystania przez rozwodzących się małżonków ze wspólnego mieszkania - także lokalu spółdzielczego - nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że jeden z małżonków nie przebywa w tym mieszkaniu, wskutek przejściowego opuszczenia go bez zrzeczenia się praw do zajmowania tego mieszkania”).

Dlatego także w tym zakresie brak jest podstaw do uwzględnienia apelacji.

Oczywiście bezzasadnym jest także żądanie orzeczenia eksmisji pozwanego.

Jak trafnie podnosi pozwany w odpowiedzi na apelację:

W art. 58 § 2 k.r.o. przewidziano trzy rodzaje rozstrzygnięć o wspólnym mieszkaniu, mianowicie: orzeczenie o sposobie korzystania z tego mieszkania przez czas wspólnego w nim zamieszkiwania rozwiedzionych małżonków, orzeczenie o eksmisji jednego z tych małżonków oraz orzeczenie o podziale wspólnego mieszkania albo o przyznaniu go jednemu z małżonków. Pierwsze z tych rozstrzygnięć ma charakter przejściowy, reguluje bowiem stosunki mieszkaniowe tymczasowo, tj. przez czas wspólnego zamieszkiwania rozwiedzionych małżonków, natomiast dalsze rodzaje rozstrzygnięć mają charakter definitywny, podobnie jak podział majątku wspólnego rozwiedzionych małżonków. Poza tym pierwsze z omawianych rozstrzygnięć wchodzi w rachubę wtedy, gdy sąd nie orzekł eksmisji jednego z małżonków bądź też nie dokonał podziału wspólnego mieszkania albo nie przyznał go jednemu z nich. Inny też jest zakres kognicji sądu, gdy chodzi o każde z tych rozstrzygnięć, gdyż **o sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania sąd orzeka z urzędu, o eksmisji jednego z małżonków orzeka na wniosek drugiego z małżonków, a o podziale wspólnego mieszkania albo o przyznaniu go jednemu z małżonków orzeka na wniosek obojga małżonków**, (komentarz do art. 58 KRO red. Pietrzykowski 2021, wyd. 7/J. Gajda/K. Pietrzykowski).

W realiach niniejszej sprawy powódka nie zgłosiła przed Sądem I instancji żądania eksmisji pozwanego. Zasadnie więc pozwany podnosi, że zgłoszone w postępowaniu apelacyjnym żądanie ewentualnego nakazania eksmisji pozwanego należy więc potraktować jako niedopuszczalne na gruncie art. 383 k.p.c. wystąpienie z nowym roszczeniem.

Dlatego też w tej części, w jakiej Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację, orzeczono jak w pkt 1. sentencji na mocy art. 386 § 1 k.p.c.

Natomiast w pozostałym zakresie, Sąd Apelacyjny uznając apelację za bezzasadną, orzekł jak w pkt 2 sentencji na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego pomiędzy stronami orzeczono jak w pkt 3 sentencji na mocy art. 100 k.p.c. wobec faktu, że apelacja okazała się jedynie częściowo zasadna.

O wynagrodzeniu za pomoc prawną udzieloną z urzędu powódce w postępowaniu apelacyjnym orzeczono jak w pkt 4 sentencji, według zasady odpowiedzialności za wynik postępowania określonej w art. 98 § 1 k.p.c., a co do wysokości odnośnie zwrotu kosztów zastępstwa, zgodnie z stawkami określonym w § 4 ust. 1 pkt 1 oraz § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia ministra sprawiedliwości 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1668), uznając że przyznanie wynagrodzenia za porównywalne czynności według niższych stawek określonych w rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 październik 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu jest niezgodne z Konstytucją.

Z uwagi na trudną sytuację finansową pozwanej Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt 5 sentencji na mocy art. 102 k.p.c.